

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Rundskrivelse til gode danske Mænd

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Rundskrivelse til gode danske Mænd", i Blicher, Steen Steensen: *Udvalgte værker*, Gyldendal, 1982-83, s. 339. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-blich07-shoot-workid89893/facsimile.pdf> (tilgået 05. december 2021)

Anvendt udgave: Udvalgte værker

Ophavsret Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen.](#)

Rundskrivelse til gode danske Mænd

Det er aabenbart i Manges Medvidenhed: at Folkeforsamlingen paa Himmelsbjerget allerede har faaet en langt folkeligere Betydning end den af blot Sommerforlystelse. De Taler og de Sange, her have lydet, funde aabne Ører og Hjerter. De tolkede aabenlydt Folkets Trang og taase Ønsker – den usynlige Kraft, der er mægtig i Svage som i Særke virke i Os, for Os og vore Efterkommere! – Aar :660 havde Adelsmagten overlevet sig selv. Borgermagten, der seirede i den haarde Strid om Tilværelse og Tilintetgjørelse, blev efterhaands tæmmet af Collegialmagten, der endnu i sin længst forældede Form, staaer som en Skillevæg mellem Konge og Folk. Mellem disse finder kun særskildt Tilnærmelse Sted, og den endda ofte paapasset af Mellemmagten. Kongens Magt og Folkets Fordringer tørne begge afkræftede mod disse mossede Mure. – Ikke være hermed talt imod noget Collegialinsivid; men allene mod selve den udlevede Institution. –

Den forrige Konge indstiftede Stænderraadene. Havde han fornet *et Stænderraad* istedetfor de flere, der virke afsondrede fra hverandre; havde han tillagt den noget større Magt, end den blot *raadgivende*, som i Grunden ingen Magt er, da den kongelige Fuldmægtig kan tage og vrage efter eget Tykke – da havde han grundlagt et ucebrydeligt Nationalværk. – Den nuværende Konge har drevet paa Almeenbevæbning, paa Danskhedens Totalitet. Hvad er udrettet? Ikke synderligt, der kan komme i Berragtning mod de mange Tønder Guld, der derforuden meer end tilstrækkeligt skatbetyngede Fædreland har udgivet, for at læse: hvorledes de færre Dygtiges Paastande have maattet vige for en Enkelts dialectiske Dygtighed, for Fleerhedens Ubevæbning med at bruge Pen og Tunge, samt Mangel paa klart Overblik over sit Standpunct og dettes Fordringer. –

Et meget stort Misgreb var at udelukke Lærestanden – paa et Par vilkaarlig udnævnte Æresmedlemmer nær – En Præst er dog langt sikkrere i sin beneficerede Grundbesiddelse, end Fæstebonden i sin.

Man maatte dog have tænkt sig Præster, Skolelærere, som baade kunde tænke, tale, skrive langt anderledes end almindelig Bonde og næringsdrivende Borger: ja i hvis egen Interesse det tilmed var, at see disses retmæssige Fordringer gennemdrevne.*

Kaste vi vort Blik paa Finantsbestyrelsen, der griber ind i alle andre Bestyrelseslag, som i den hele oeconomicke Folkeforfatning, da seer her mørkt ud: I Ni og Tive Fredsaar er Statsgelden ikke formindsket, men Afgifterne føleligt forøgede. 1813 gjordes Statsbankerot; men nu behøves blot en smule Krig, blot Frygt for Krig, til at bevirke en ufrivillig *Nationalbankerot*. Og saa? – Ja hvad saa? – Her er det ligesaalet at svare som at spørge.

Vi ville blot henlede Opmærksomheden paa efterfølgende Gjenstande for Salg og for aarlige Besparelser:

A. Vore vestindiske Øer, hvor Climaføberen er langt fra det mindste Onde, hvor Pengegridskhed avler Statsbedrag, Selvtægt, Tyrannie, Sjørøveri (ikke rer mange Aar tilbage). Hvad har den arme Moderstat, fordi hun sender aarligen af sine Børn mange Slagtoffere did, der, hvis de nu ikke alle crepere i Utide, dog for Størstedten demoraliseres, og ere, ei allene tabte for Samfundet herhjemme; men hyppigt noget værre for samme.

Sammenregner – hvis det ellers lader sig gjøre med Nødtørighed – *Udgifterne*; hvortil hører Embedsmændenes og deres Drabanteres brillante Lønning, tillige med de Afrædendes Vartpenge, Militærens Sold, offentlige Værkers Vedligehold, Krigsskibes Udrustning, Bemanning og Gagering m.m.m. da ville *Indtagterne*, om disse og hine ellers maatte ordentligen revideres, snarere gaae over end under det Salarium, som en Statsauction over disse Øer vilde opløbe til, og saa var endda Kjøbesummen forholdsmaessig stor mod Salaret. Concurrerende Lysthavere kunde ikke mangle. –

B. Vore Forter og tilgrændsende Landbesiddelser paa Guineas dræbende Kyster, giver, efter Slavehandelens autoriserede Ophævelse, et endnu jammerligere Resultat, saavel i moralsk som i pecuniær Henseende – Bort med dem til enhver Priis! Kom her ei engang et Salg udaf, kom der dog en Besparelse.

Ligesaa C ved de ostindiske Husmandslodder. Proprietærene læg-
* I det Collegium, hvorunder Geistligheden henhører, har det kun havt Jurister til Repræsentanter. Dette har ogsaa jevnuhen været at mærke og følge. Dette være sagt uden Anke mod Mændene selv.

Rundskrivelse til gode danske Mænd

St. St. Blicher

de dem gjerne under deres Hovedgaarde. – Alle disse Coloniers Pro-
ducter komme os hertil langt dyrere, end de erholdes f. Ex. i Ham-
borg og andre handlende Fristæder.

D. Hverken det franske eller engelske Hof har saamange Lystslo-
te som vort, hvis aarlige Vedligehold og deres mange Betjentes
Underhold medtage, ligesom offentlig Bestyrelse af forhen private
Gødsler, ligesom Fabriker, drevne for offentlig Regning, m. m. store
Summer, som ogsaa kunde være at holde inde. –

Vi gaae nu over til en langt vigtigere Materie, nemlig den collegiale
Styrelsesform, der efter 1660 kunde være antagelig, nu og da ogsaa
nyttig; men som allerede flere Decennier tilbage har staaet i Opposi-
tion mod Tidsaanden, og mod det fra Sløvhed og Servilitet amanci-
perede Folks Trang og Krav. 30 Millioner Engellændere, 40 Millioner
Franskmænd, fordrer ikke flere end 8 à 10 active Ministre. Skulde 2
Millioner Danske (med Holstenere), ikke være tilstrækkeligt hjulpsne
med 6 à 7? som, vel at mærke: maatte være ansvarlige for Kongen og
Nationen.

Allene Cancellicollegiet kræver til egen Lønning, og til sit i mange
hundredevis gaaende Personale, til Ildebrændsel, Lysning, Papiir,
Penne etc. et aarligt Tilskud af over tre Tønder Guld. De to af dem
kunde spares, og af den tredje alle Ministrene lønnes. Det uhyre
Locale kunde sælges, og efter Beliggenheden til høje Priser. – End
Rentekammer, Toldkammer, Oeconomie- og Commercecollegium,
Generaletat, Admiralitet, o. s. v. lige til Theaterdirectionen, der tager
en 30-40000 aarlig Tilskud, istedetfor, som i andre store Stæder at
have solgt eller bortforpagtet Theaterentreprisen. Det gik over een
Million, hvad der ved Collegial-Bestyrelsens Reduction til en mini-
sterial, vilde bespares. – Vi holde nok Ministre, men hvor? Ved
fremmede Hoffer; hvortil? tilstads og stort Pengespilde. Een uden-
landsk Minister, men boende indenlands, var os bedre tjenlig, og for
langt bedre Kjøb.

Gaae vi nu ned til de secundære Bestyrelsesfag: Lærestalter,
Hospitaler, Legater, etc.: da see vi hos disse underordnede Collegier
samme Tendents som hos de overordnede: idelig overflødig Øsen af
Pengekilderne; men utilstrækkelig Rede for Anvendelsen. – Foruden
reglementerede Paalæg – store nok – har vor velvillige Nation ydet
tilfældige, frivillige Gaver, om hvis Størrelse og Anvendelse, paa eet
nær, Giverne ere forblevne ganske i Uvidenhed:

Invaliderne fra 2den April og deres Familier, Slottets Brand, Or-
logsflaadens Restauration (efterat man havde seet paa, at den blev
stjaalet bort) Collecter til de danske Fanger i de nordafrikaniske Rø-
verreder, Collecter til Kirker, hvis Kapitaler vare forsvundne i Smel-
tediglerne – *Hvor er alt dette bleven af? Hvad er det bleven til? –
Kortpenge til Tjenerne!* – Finantsbestyrelsen har været en Slibesten
for Øinene – Skulde da aldrig findes en Steen, der kunde helbrede for
Stær? Broderfolkene heroppe have brugt saadanne: de ere komne op
at see. Vi ere endnu nærsynede – Conservationsbriller! Og de godt
slebne. De skulle vi nok see Taagen i Syden, Nordlyset paa Fjeldene;
fryde os ved det sidste, og ikke kaldskjære bæve for hiin. Tredobbel
Haandslag skal smælde fra Kronborg til Kjøbenhavn, mellem Skagen og
Lindesnæs. –

Danske Mænd! taler, uden Mellemmænd, til Eders Konge, som
Eders Forfædre paa Thinge til gode Konger, om den Magt han haver
– en Fuldmagt, som Kongernes Konge bekræfte ham – at sætte nye,
stærke Stykker under den skjøre Statsbygning! Ham selv til Hæder og
Glæde! og Folket til uforstyrreligt Held!

Danskmænd! Nu eller Aldrig!!!

Ere alle Dhhr. enige med mig, da bliver Hans Majestæt at petitionere
om: 1) Det danske Riges Udelelighed, 2) den collegiale Bestyrelses-
forms Forandring til ministeriel, 3) Almeenvaabenfærdigheds suari-
ge Indrettelse, 4) Oprettelse af et fast Forsvarsforbund mellem de tre
nordiske Riger, hvorved allene disse i saadan Eenhed kunne hævde
deres Selvstændighed.

NB. For at give Petitionen den tilbørlige Vægt, maatte den under-
skrives af jo flere jo bedre; og til den Ende trykt sendes til paalidelige
Patrioter over hele Nørre- og Sønder-Jylland, maaskee vel og til Øer-
ne, med Anmodning om at samle Underskrifter, og enten selv til-
stille Kongen samme, eller og tilstille Udsenderen af Petitionen samme.

Hvad eller hvormeger af Rundskrivelsen Mhhr. ville bruge som
Motiver for Pet. eller hvorledes de, ved en forhaabet Sammenkomst
ville basere den, overlades til eget Skjøn.

ærbødigst
S. S. Blicher.

Nationalfordom

At et Folk har bedre Mening om sig selv end om Andre, er ikke mere end hvad der finder Sted hos det enkelte Menneske. Men denne overspændte Indbildning om *egne* Fortjenester, avler hyppigen en ubillig Undervurdering af *Andres*. Og en saadan Fordom antager alt for gjerne den langt værre Natur af *Foragts* og *Had*. Heraf saa mange, ofte meget blodige, ofte for een af Parterne ødelæggende Krige; meest dog i ældre Tider og blandt Smaanationer. – Dette er ikke alt for godt; men der er noget endnu af samme Surdej, og det er alt for sicut.

Dette er nemlig, naar en Egn eller Bye i eet og samme Land vorder af egne Landsmænd paatrykt et saadant Brændemærke. Og dette er hverken nyt eller sjeldent. – Jøderne havde deres *Nazareth*, Grækerne deres *Beotien*; Thracerne deres *Abdera*; Franskmandene deres *Gascogne*; Engellænderne deres *Wales*; Tyskerne deres *Schwaben*, osv. – Danmark har – eller har dog havt sit *Jylland* (vel stort og vel godt til Vittigheds-Skive for det øvrige); og Jylland har – til en mager Erstatning – havt sit *Mols*.

Hvorfor ere just *Jyderne* blevne saadanne Udskud, og det i den Grad, at Digtere som Holberg og Wessel ikke have gjort sig nogen Betænkning over at benytte denne gamle – ikke blot danske, men ogsaa norske og svenske Fordom i deres Skjemedigte?

Har Naturen da været en saa grusom Stifmoder for Jyderne, at hun haver skabt dem dummere, gjerrigere, feigere end andre Nordboer? Fødes her ikke Andre end Studenstruper paa denne stakkels Halvø? „Jydeskræppe!“ har det hedt nordfra, „Jutatiu!“ øster fra, og nu nylig sønderfra beder man Gud bevare sig for os. Vi kunde næsten blive bange for os selv. Men lader os see os tilbage i Fortiden! Da Goethe kom herind til Nordens vilde Urbeoere, og klarede op med lidt østerlandsk Lys, da udrøddede de eller fortrængte de oprin-